

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. május 3.
(OR. en)

8590/22

SAN 232
PHARM 73
SOC 240
MI 326
FRONT 180
COVID-19 88
DEVGEN 73

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. április 28.
Címzett:	Jeppé TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 190 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Covid-19 – Az uniós felkészültség és reagálás fenntartása: előrettekintés

---

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 190 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 190 final

Brüsszel, 2022.4.27.
COM(2022) 190 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Covid-19 – Az uniós felkészültség és reagálás fenntartása: előrettekintés

1. BEVEZETÉS

A Covid19-világjárvány még nem ért véget. Az éberség és a felkészültség továbbra is alapvető fontosságú.

Bár az esetek száma Európa-szerte eltérő, a növekvő esetszámok a korábbinál ritkábban vezetnek súlyos betegséghez vagy halálhoz. A jelenleg domináns omikron-variáns kevésbé súlyos, mint a korábbi variánsok. A népesség vírussal szembeni természetes vagy védőoltás általi immunitása szintén jelentősen javult.

Az elmúlt két év megmutatta, hogy a nyári hónapokban valószínűleg alacsonyabb lesz az incidencia. A világjárvány okozta nyomás ezért az elkövetkező hónapokban valószínűleg csökkenni fog. Mindez megfelelő helyzetet teremt ahhoz, hogy felkészüljünk az esetleges jövőbeli pandémiás hullámokra. Gyorsan és együttesen kell cselekednünk ahhoz, hogy teljes mértékben kihasználjuk ezt a lehetőséget arra, hogy felkészüljünk az ideai ősze, a télre és az azt követő időszakra.

Világszerte még ma is milliók számítanak fertőzöttnek. A világon még sokakat érintenek korlátozó intézkedések. Még mindig sokan szenvednek vagy halnak meg a Covid19-járvány miatt. A fertőzéssel szembeni csökkenő immunitás és az esetleges téli szezonális mind növeli a SARS-CoV-2 – a Covid19-et okozó vírus – új variánsai megjelenésének és terjedésének kockázatát.

Ezt szem előtt tartva több tagállam kezdett új, a fenntartható és reziliens helyreállítást célzó megközelítéseket alkalmazni a még mindig jelen lévő Covid19-világjárvány kezelésére.

Noha a tagállamok új megközelítéseket alkalmaznak a jelenlegi világjárvány kezelésére, a széttagolt felkészültségi és reagálási stratégiák valószínűleg aláássák az egészségügyi intézkedések uniós szintű koordinációja által eddig elért előnyöket. Az uniós oltóanyag-stratégiának köszönhetően mindenki számára elegendő mennyiségű biztonságos és hatékony oltóanyag áll rendelkezésre. A WHO és az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) becslései¹ szerint a Covid19-oltóanyagok Európa-szerte közel félmillió emberéletet mentettek meg, és jelentősen hozzájárultak a súlyos betegségek megelőzéséhez.

Az együttműködéssel az EU fenntartotta az egységes piac működőképességét, minimalizálta az utazási korlátozásokat és mozgósította a kritikus fontosságú termékek gyártási kapacitását az ellátási láncok megszakadása esetén – mindezt a közvetlen közreműködők fáradhatatlan munkájának köszönhetően. A világjárvány ezen új szakaszában a koordináció ismét alapvető fontosságú lesz.

Ez a közlemény a világjárvány elkövetkező hónapokban történő kezelésére vonatkozó megközelítést javasol, a vészhelyzetről egy fenntarthatóbb üzemmódra áttérve. Felkéri a tagállamokat, hogy az egészségügyi felkészültség és reagálás sikeres uniós szintű koordinációjára építve még összel hozzanak intézkedéseket. A közös cél a népegészség védelme a társadalom és a gazdaság nyitottságának és rezilienciájának megőrzése mellett.

2. A JELENLEGI HELYZET ÉS A KIHÍVÁSOK

Ami az oltást illeti, az ősz előtt két dolog vet fel aggályokat: stagnálás és/vagy az optimálistól elmaradó átoltottsági arány több uniós tagállamban; és a vakcina alacsonyabb hatékonysága azoknál a személyeknél, akik még nem kaptak emlékeztető dózist. Az EU/EGT országokban² több

¹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/who-ecdc-nearly-half-million-lives-saved-covid-19-vaccination>.

² Ez a szám minden vakcinázásra jogosult személyt magában foglal, kivéve az 5 évnél fiatalabb gyermekeket.

mint 90 millió jogosult személy még mindig nincs beoltva, köztük körülbelül 9 millió 60 éves vagy annál idősebb személy, ami növeli a mortalitás és az új variánsok megjelenésének kockázatát. Emellett jelentős különbségek vannak az átoltottsági arány tekintetében az EU/EGT-országok között. Egyes országokban a teljes lakosság közel 85 %-a részesült teljes körű elsődleges vakcinázásban; más országokban ez az arány nem éri el az 50 %-ot. Másodszor, az EU-ban/EGT-ben azoknak a 18 év feletti felnőtteknek az aránya, akik emlékeztető dózist kaptak, stagnálni kezdett, jelenleg mintegy 64 %-on áll³.

Bár a világjárvány jövőbeli irányát nehéz megjósolni, egy dolog biztos: a Covid19-járvány velünk marad. A vírus folyamatosan átalakul, és nagy valószínűséggel új variánsok jelennek majd meg. Erre oly módon kell válaszolnunk, hogy fenntartjuk a Covid19-járvány kitörésére és az új vírusvariánsok megjelenésére való felkészültség magas szintjét, és fokozzuk az átoltottságot, célzott erőfeszítéseket téve a még be nem oltott személyek elérésére.

Az országok kiigazították tesztelési stratégiáikat, például azáltal, hogy a tesztelést súlyos esetekben és a súlyos betegségek kockázatának kitett emberek körében végzik. E változásokkal a tagállamokban valószínűleg csökkenni fog a tesztelt személyek lefedettsége, ami az epidemiológiai adatok értelmezését is meg fogja nehezíteni. Ezért alapvető fontosságú, hogy az új tesztelési stratégiákat úgy alakítsák ki, hogy azok biztosítsák a reprezentativitást, és ezáltal hasznos támpontokat adjanak a járványügyi tendenciákról.

Ezek az erőfeszítések kiemelkedő jelentőséggel bírnak, mivel az egészség és a gazdasági jólét összefonódik. A világjárvány okozta globális gazdasági veszteséget a Nemzetközi Valutaalap 12,25 billió euróra becsülte⁴. A példátlan gazdasági és költségvetési intézkedések jelentősen enyhíthették a gazdasági és társadalmi hatásokat. Amint az az elmúlt hetekben ismét nyilvánvalóvá vált, az egészségbiztonsági felkészültség, valamint a reziliens egészségügyi és szociális védelmi rendszerek befektetést jelentenek a növekedésbe, a stabilitásba és a gazdasági ellenálló képességbe: Kínában drámai mértékben nőtt az esetek száma, és ismét szigorú intézkedéseket vezettek be, amelyek a világjárvány kezdeti szakaszára emlékeztetnek. 2022 áprilisának elején Kínában több tízmillió embert helyeztek szigorú lezárás alá. A korábbi bizonyítékok azt mutatják, hogy ez kihat a logisztikára és a raktározásra, továbbá néhány kulcsfontosságú beszállító – például az elektronikai ágazatban – szünetelteti a gyártást. A jelenlegi kínai helyzethez hasonló fejlemények növelhetik a világgazdaságra és a globális értéklánckra gyakorolt kedvezőtlen hatások kockázatát, valamint veszélyeztethetik a Kínából származó stratégiai termékekkel való ellátást, amelyektől az EU függ⁵. Ezért az ellátási lánc rezilienciájának továbbra is prioritásnak kell maradnia.

Az elmúlt két évben tanúi lehettünk annak, hogy a reziliens ellátási láncok milyen döntő szerepet játszanak a világjárványra adott válaszainkban. Az oltóanyagokhoz szükséges kritikus inputanyagok ellátási láncainak nyomon követésével, az uniós termelési kapacitás bővítésének támogatásával és a nemzetközi partnerekkel való szoros együttműködéssel a Bizottságnak az ipari oltóanyaggyártás mennyiségi növelésével foglalkozó munkacsoportja kezelte az ellátási lánc szűk keresztmetszeit, és támogatta a termelési kapacitás példátlan növekedését. Mivel továbbra is előfordulhatnak szűk keresztmetszetek, e munka folytatása alapvető fontosságú marad.

---

³ ECDC, A Covid19 elleni oltások beadásának nyomon követése, <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#age-group-tab>.

⁴ <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-january-2022>.

⁵ Pl. gyógyszerhatóanyagok, informatikai alkatrészek, kritikus fontosságú nyersanyagok és egyéni védőeszközök.

A népegészségügynek és a közös, összehangolt felkészültségi és reagálási kapacitásnak továbbra is az uniós napirend élén kell állnia most, amikor a világjárványok korában időtállóvá kell tennünk gazdasági növekedési pályánkat. Emellett javítani kell az egészségügyi rendszerek minőségét és ellenálló képességét, különösen a legkevésbé fejlett régiókban, ahol a Covid19 okozta halálozás magasabb volt, mint a fejlettebb régiókban, amint azt a 8. kohéziós jelentés⁶ is jelzi. A kohéziós alapok e célból a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak. A 2014–2020-as időszakban az ESZA-finanszírozás jelentős részét az egészségügyi és szociális szolgáltatások támogatására fordították, és az ERFA támogatásával eddig kialakított vagy javított egészségügyi létesítmények 53,3 millió embernek nyújtottak jobb szolgáltatást.

Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója az elkövetkező hónapokban további nyomást fog gyakorolni a tagállamok egészségügyi rendszereire. Az Ukrajnából elmenekülni kénytelen milliók közül sokan kiszolgáltatottak és sürgősségi ellátásra szorulnak, különös tekintettel a mentális egészségügyi támogatásra, a krónikus betegségek kezelésére és a rutinszerű egészségügyi ellátásra, például a gyermekkori oltásra. A menekülteknek és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek hozzá kell férniük az egészségügyi ellátáshoz, többek között a Covid19 elleni védőoltásokhoz, valamint a mentális egészséggel kapcsolatos és a pszichoszociális támogatáshoz.

A Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központ (ERCC) számos intézkedést koordinált Ukrajnában és a szomszédos országokban a háborúból eredő egészségügyi vészhelyzetek kezelése érdekében⁷. A Bizottság például külön európai szolidaritási mechanizmust hozott létre, amelyen keresztül a tagállamok támogatást kérhetnek a speciális kórházi kezelésre és ellátásra szoruló betegek átszállításához. Az ECDC operatív ajánlásai⁸ szintén iránymutatást nyújtanak az uniós tagállamoknak és az egészségügyi szakembereknek az ilyen helyzetekben előforduló fertőző betegségek megelőzését és ellenőrzését illetően annak érdekében, hogy folytatódhassanak a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek rutinszerű oltási programjai, valamint a Covid19 és más betegségek elleni védőoltások.

A Bizottság emellett alaposan értékeli a lehetséges jövőbeli egészségügyi veszélyeket, valamint az egészségügyi ellenintézkedések rendelkezésre állását és hozzáférhetőségét az orosz invázió és az Ukrajnában zajló háború által előidézett sajátos egészségügyi szükségletek kezelése érdekében. A beoltott személyek számának növelése – többek között a menekültek körében – hozzá fog járulni az egészségügyi rendszereinkre nehezedő nyomás enyhítéséhez. Ezáltal pedig lehetővé teszi a háború elől menekülő sebesült, krónikusan beteg vagy pszichológiailag traumát szenvedő menekültek szélesebb körű ellátását.

3. MARADJUNK ÉBEREK

E jelenlegi kihívások fényében a Covid19-világjárvány jövőbeli alakulása és a teher, amelyet e járvány az elkövetkező években a társadalomra róni fog, a most hozott döntésektől függ majd.

A tagállamoknak ezt az időszakot arra kell felhasználniuk, hogy megerősítsék járványügyi felügyeletüket, egészségügyi rendszereiket és a világjárványokra való általános felkészültségüket. Eközben a kutatóknak és az oltóanyaggyártóknak prioritásként kell kezelniük az univerzális, variánstól független vakcinák kifejlesztését, amelyek hosszabb távú védelmet nyújtanak a fertőzés

⁶ A Bizottság közleménye a 8. kohéziós jelentésről: Kohézió Európában 2050-ig, COM(2022)34 final.

⁷ A Bizottság közleménye: Az ukrajnai háború elől menekülők fogadása: Európa felkészül a szükségletek kielégítésére, COM(2022) 131 final.

⁸ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/prevention-control-infectious-diseases-russia-aggression.pdf>.

ellen. Figyelmet kell fordítanunk továbbá a Covid19 elleni terápiás készítmények fejlesztésére, amelyek különösen a legyengült immunrendszerű, az intenzív osztályokra nagyobb számban bekerülő betegeket célozzák, valamint arra, hogy folyamatosan javítanunk kell a Covid19 elleni oltóanyagokhoz és terápiás készítményekhez való globális hozzáférést.

i. A Covid19 elleni átoltottság növelése

Oltási stratégiák

Az uniós oltóanyag-stratégia a Covid19-oltóanyagok széles portfólióját és az oltóanyagokhoz való hozzáférést biztosította mindenki számára. Az omikron-variánssal összefüggésben jelenleg az emlékeztető dózisok bevezetésének növelésére kell összpontosítani, különösen a legveszélyeztetettebb csoportok esetében. Még most is jelentős különbségeket tapasztalhatunk az átoltottsági arány tekintetében a tagállamok között: míg egyes tagállamok magas arányt értek el, mások jelentős lemaradásban vannak⁹. Továbbra is prioritásként kell kezelni a felnőttek körében a tagállamokon belül és a tagállamok között mutatkozó átoltottsági különbségek megszüntetését.

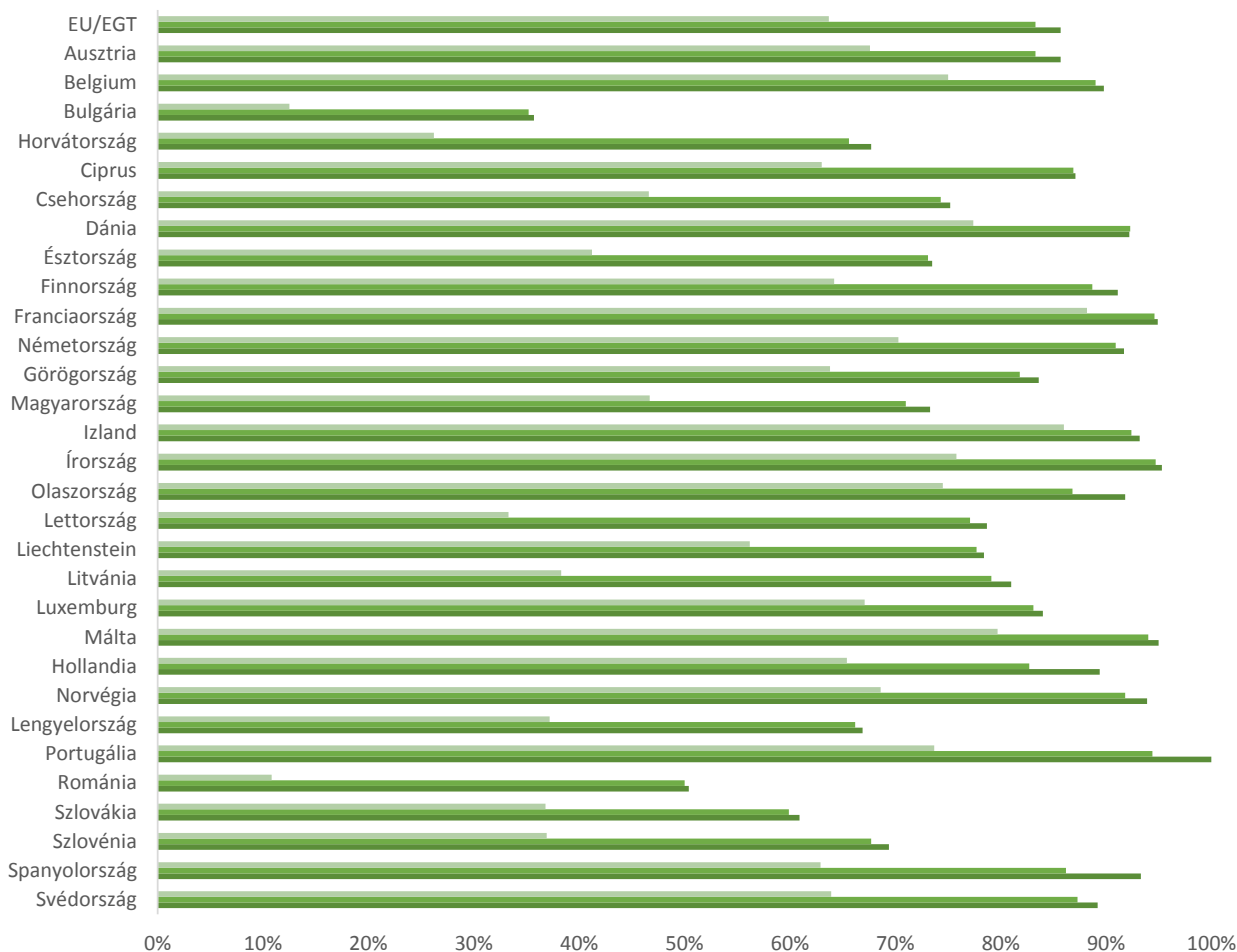
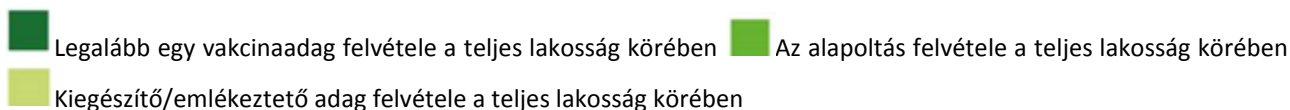
Teljes átoltottsági arány a 18 évesnél idősebbek körében – 2022., 13. hét

30 adatközlő ország összesített adatain alapuló EU/EGT-értékek

Legalább egy beadott dózis és a célcsoportra vonatkozóan rendelkezésre álló népességi adatok

---

⁹ ECDC, országonkénti áttekintő jelentés, oltás, <https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/vaccination.html>.

Az ECDC és az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) által április 6-án közzétett közös nyilatkozatban¹⁰ az uniós ügynökségek kijelentették, hogy a rendelkezésre álló legfrissebb bizonyítékok alapján továbbra is javasolt az mRNS-vakcinák negyedik adagja a legyengült immunrendszerű személyek számára. A nagyon időseknek (80 év feletti felnőttek) – törékenységük, az oltásra adott alacsonyabb immunválaszuk és a Covid19 súlyos lefolyásának nagyobb kockázata miatt – egy második emlékeztető dózist is be lehetne adni legalább 4 hónappal az utolsó oltás után, figyelembe véve a helyi járványügyi helyzetet.

Ami a gyermekeket és a fiatalokat illeti, számos Covid19-oltóanyagot hagytak jóvá uniós szinten serdülők (12–17 évesek) és gyermekek (5–11 évesek) esetében történő felhasználásra. Az Európai

¹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/ema-ecdc-statement-fourth-covid-vaccine-dose>.

Unióban a serdülők körében összességében magas az átoltottság aránya (pl. a 15–17 évesek több mint 71 %-a megkapta a teljes alapoltást), de alacsony szinten stagnál a fiatalabb gyermekek körében (pl. az 5–9 évesek kevesebb mint 15 %-a részesült teljes körű alapoltásban). Bár továbbra is prioritás a felnőttek körében tapasztalható átoltottsági különbségek megszüntetése, az uniós tagállamoknak fontolóra kell venniük, hogy fokozzák a fiatalabb gyermekek átoltottsági arányának növelésére irányuló erőfeszítéseiket.

A jelenlegi oltóanyag-portfóliónk¹¹, valamint az, hogy a jövőben szükség esetén hozzá tudunk férni a módosított oltóanyagokhoz, számos lehetőséget kínál a tagállamok számára a jövőbeli oltási stratégiák tekintetében. A tagállamoknak készen kell állniuk arra, hogy a soron következő őszi/téli időszak előtt további vakcinaadagokat tudjanak elérhetővé tenni. Ennek során figyelembe kell venni a védőoltások és a természetes fertőzések biztosította védelem csökkenésére utaló új bizonyítékokat, a járványügyi helyzetet és az új variánsok megjelenését, valamint az új oltóanyagok kifejlesztését és a fertőzésre és a továbbterjedésre gyakorolt hatásukat. Emellett fontos népegészségügyi kérdésekre is választ kell adni, például a legjobb oltóanyag-kombinációk meghatározása és a következő generációs oltóanyagoknak az oltási ütemtervekbe való legjobb integrálása tekintetében. A soron következő őszi és téli időszakra vonatkozó oltási kampányok során a Covid19 és a szezonális influenza együttes terjedését is figyelembe kell venni.

A TAGÁLLAMOK ÁLTAL TEENDŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK

- Fokozzák az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy a be nem oltottak vagy részben beoltottak körében növeljék az alapoltás felvételi arányát vagy teljes körű felvételét, többek között azáltal, hogy folyamatosan figyelemmel kísérik és elemzik a védőoltásokkal szembeni bizalmatlanságot annak leküzdése érdekében.
- Több erőfeszítést tesznek annak érdekében, hogy minden jogosult felnőtt felvegye az emlékeztető dózisokat az alapoltás utáni három hónap elteltével.
- A 2022–2023-as tanév kezdetéig mérlegelik a fiatalabb gyermekek átoltottsági arányának növelésére irányuló stratégiákat, például gyermekorvosokkal és más egészségügyi szakemberekkel való együttműködés révén, akik számos szülő számára megbízható információforrások.
- Negyedik adagot biztosítanak a legyengült immunrendszerű személyek számára, és mérlegelik a 80 év feletti személyek esetében egy második emlékeztető dózis alkalmazását, figyelembe véve a helyi epidemiológiai helyzetet is.
- Covid19 elleni oltási stratégiákat dolgoznak ki a soron következő őszi/téli időszakra, és a Covid19-oltást 2023-tól beépítik a nemzeti oltási programokba.
- Növelik az éves szezonális influenza elleni oltási kampányok ismertségét és biztosítják az oltási kampányok fokozását a legveszélyeztetettebbek körében.

ii. Járványügyi felügyelet és információgyűjtés tesztelés és szekvenálás révén

Integrált járványügyi felügyeleti rendszerek

A járványügyi felügyelet céljának már nem az összes eset azonosításán és bejelentésén kell alapulnia, hanem sokkal inkább a közösségi fertőzés intenzitására, a súlyos betegségek hatására és a vakcinák hatékonyságára vonatkozó megbízható becsléseken.

¹¹ Jelenleg három különböző oltóanyag-technológia áll rendelkezésre. A Valneva vakcina segítségével az EU hamarosan egy negyedik oltóanyag-technológiát kínálhat polgárai számára.

Az ECDC a WHO-val együtt egyetért abban, hogy e célok elérése érdekében építeni kell a szezonális influenzával és más légzőszervi fertőzésekkel foglalkozó meglévő járványügyi felügyeleti rendszerekre. A tagállamoknak stratégiákat kell kidolgozniuk az akut légzőszervi fertőzésekre vonatkozó elsődleges és másodlagos ellátáson alapuló sentinel surveillance rendszerek¹² visszaállítására, kihasználva az egészségügyi információk digitalizálását. Ezt ki kell egészíteni más nyomonkövetési rendszerek, például a SARS-CoV-2-re és másokra (pl. poliovírus, influenzavírusok vagy antimikrobiális rezisztencia) vonatkozó szennyvízmegfigyelési rendszer megerősítésével.

Továbbra is szükség van annak biztosítására is, hogy az új variánsok kimutatása érdekében elegendő mintát gyűjtsenek a vírustörzsek megfigyeléséhez. A Bizottság ezeket az erőfeszítéseket „az EU az egészségügyért” programon és annak Egészségügyi Szükséghelyzet-felkészültségi és -reagálási Hatóságán (HERA) keresztül, valamint az ECDC-vel együttműködésben fogja támogatni. Ezeknek az erőfeszítéseknek biztosítaniuk kell, hogy valamennyi szekvencia meg legyen osztva nyílt hozzáférésű platformokon, például az EU Covid19-adatportálján¹³ keresztül annak érdekében, hogy lehetővé váljon az Európában jelen lévő SARS-CoV-2-variánsok alapos megértése.

Ez segíteni fog a nagy hatású, kiemelt fenyegetések és a releváns egészségügyi ellenintézkedések rendelkezésre állásával és hozzáférhetőségével kapcsolatos esetleges hiányosságok azonosításában.

A TAGÁLLAMOK ÁLTAL TEENDŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK

- A lehető leghamarabb létrehozni az akut légzőszervi betegségekre vonatkozó (a Covid19, az influenza és más légzőszervi vírusok megfigyelését integráló), egész évre kiterjedő, fenntartható, reprezentatív és az esetazonosítási és tesztelési stratégiák közös uniós kritériumain alapuló integrált járványügyi felügyeleti rendszereket, és összekapcsolják a háziorvosokat, a kórházakat és a laboratóriumokat.
- Az ECDC támogatásával megállapodnak az uniós esetazonosításra és tesztelési stratégiákra vonatkozó közös kritériumokról.
- A Covid19-cel kapcsolatos kórházi kezelések és halálesetek nyomon követése érdekében folytatják az integrált járványügyi felügyeleti rendszerekből¹⁴, valamint a lakossági felügyeleti rendszerekből származó megbízható és időszerű adatok gyűjtését és megosztását az ECDC-vel.
- Kiegészítő felügyeleti rendszereket alkalmaznak – például szennyvízmegfigyelési rendszert – a Covid19 terjedésének észlelésére. Teljes mértékben kihasználják az uniós pénzügyi támogatást a SARS-CoV-2 szennyvizekben történő szisztematikus felügyeletének bevezetésére vagy megerősítésére.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- Az ECDC fogja koordinálni a Covid19 nyomán kialakult vészhelyzet átfogó uniós/EGT-szintű járványügyi felügyeletéről az akut légzőszervi betegségek és a (a Covid19-et, az influenzát és más légzőszervi vírusokat magában foglaló) súlyos akut légzőszervi betegségek rutinszerű integrált, fenntartható, reprezentatív járványügyi felügyeleti rendszereire való átállást.

¹² A sentinel surveillance bizonyos betegségek/állapotok előfordulási arányának nyomon követése orvosok, laboratóriumok és népegészségügyi szolgálatok önkéntes hálózatán keresztül azzal a céllal, hogy felmérjék a lakosság egészségi állapotának stabilitását vagy változását.

¹³ Covid19-adatportál: <https://www.covid19dataportal.org/>.

¹⁴ Ilyen például a SARI (súlyos akut légzőszervi fertőzések), az ILI (influenzához hasonló fertőzések) vagy az ARI (akut légzőszervi fertőzések) integrált járványügyi felügyeleti rendszer.

- A SARS-CoV-2-variánsokkal foglalkozó európai szakértői csoport továbbra is tanácsot nyújt majd az újonnan megjelenő variánsokhoz igazított oltóanyagok kifejlesztésével és lehetséges felhasználásával kapcsolatban.
- A HERA 2022–2023-ban egy korszerű informatikai rendszert fog kifejleszteni, amely a már meglévő rendszereket kiegészítve érdemi információkat nyújt az egészségügyi ellenintézkedésekkel kapcsolatos döntéshozatalhoz mind a felkészültségi, mind a válsághelyzeti szakaszban.
- A HERA az ECDC-vel együttműködve meg fogja erősíteni az ECDC SARS-CoV-2-laboratóriumainak meglévő hálózatát is, hogy vizsgálatokat végezzen a kialakulóban lévő variánsok jellemzőiről, valamint az oltóanyagok és terápiás készítmények hatékonyságára gyakorolt hatásokról.
- A HERA az ECDC-vel és a nemzetközi partnerekkel együttműködve azonosítani fogja a nagy hatású fenyegetéseket, és kezelni fogja a releváns egészségügyi ellenintézkedések rendelkezésre állása és hozzáférhetősége tekintetében fennálló hiányosságokat
- A Bizottság „az EU az egészségügyért” programon keresztül legfeljebb 20 millió euróval támogatja a tagállamokat abban, hogy az egységes egészségügyi megközelítés keretében integrált és összehangolt járványügyi felügyeleti rendszereket hozzanak létre a határokon át terjedő kórokozókra vonatkozóan¹⁵.

Tesztelés és teljes genomszekvenálás

Célzott diagnosztikai tesztelést kell bevezetni. A célzott tesztelés kiemelt csoportjai közé kell tartozniuk például a járvány megfékezése vagy enyhítése érdekében a járványkitörések helyén tartózkodó embereknek, a súlyos Covid19 kialakulása szempontjából veszélyeztetett és a terápiás kezelésre szoruló személyeknek, valamint a veszélyeztetett lakossági csoportokkal rendszeres kapcsolatban állóknak, például az akut és tartós ápolási-gondozási környezetben dolgozó egészségügyi dolgozóknak.

A tagállamok antigén gyorseszteszket alkalmaznak az országok általános tesztelési kapacitásának további megerősítésére, különösen a korlátozott PCR-kapacitások esetében, vagy ha a klinikai igények gyorsabb átfutási időt tesznek szükségessé. Ezzel összefüggésben az Egészségügyi Biztonsági Bizottság külön technikai munkacsoportot hozott létre, hogy rendszeresen felülvizsgálja és frissítse a SARS-CoV-2 kimutatására vonatkozó egyedi teljesítménykritériumoknak megfelelő antigén gyorsesztesztek közös uniós jegyzékét¹⁶.

A TAGÁLLAMOK ÁLTAL TEENDŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK

- Elegendő tesztelési és kontaktkövető kapacitással kell rendelkezniük, és szükség esetén tervbe kell venniük a nemzeti tesztelési stratégiák bővítését.
- Barométer-típusú szakpolitikai válaszingtézkedésekkel¹⁷ biztosítják a gyors reagálásra való felkészültséget nemzeti vagy helyi járványkitörések esetén.

¹⁵ Például: Közvetlen támogatások a tagállami hatóságoknak: összehangolt járványügyi felügyeleti rendszer létrehozása az „Egy az egészség” koncepció keretében az Uniót fenyegető, határokon áttejedő kórokozók tekintetében (CP-g-22-04.01); Együttes fellépés a „Megerősített Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok és felkészültség az EU-ban” (SHARP) tekintetében: <https://sharpja.eu/>; valamint az integrált együttes járványügyi felügyeleti fellépés.

¹⁶ A Covid19-diagnosztikai vizsgálatokkal foglalkozó technikai munkacsoport, https://ec.europa.eu/health/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management/covid-19-diagnostic-tests_hu.

¹⁷ Ezek olyan előre meghatározott, kiszámítható szakpolitikai válaszingtézkedések, amelyeket járványküzöbök alapján hajtanak végre, és amelyek keretet biztosítanak a Covid19-re adott válaszingtézkedések összehangolásához.

- Folytatják a kapacitásépítést a laboratóriumi szekvenálási és vírusjellemzési szolgáltatások terén, beleértve a nyílt hozzáférésű platformokon történő adatszolgáltatást, valamint a folyamatos vírusfelügyelet biztosítását.
- A Covid19 tapasztalataiból levont tanulságok alapján időszakosan felülvizsgálják a laboratóriumi biztonsági előírásokat, tájékoztatnak a szükséges felülvizsgálatról és megerősítik a biológiai biztonsági előírásokat.
- Folytatják a reprezentatív és célzott genomszekvenáláshoz kapcsolódó stratégiai tesztelést (az ECDC iránymutatását¹⁸ követve), hogy nyomon lehessen követni a variánsok megjelenését és terjedését.

iii. Népegészségügyi felkészültségi és válaszingtézkedések

Készültségi tervezés

A bizonyítékok azt mutatják, hogy a nem gyógyszeres beavatkozások, például a maszkviselés, a szellőztetés és a fizikai távolságtartás hatékonyan lassítják a Covid19 terjedését, ha azokat korán és átfogóan hajtják végre, és ha a társadalom elfogadja azokat. Amennyiben a nemzeti vagy helyi járványügyi helyzet úgy kívánja, a tagállamoknak tervekkel kell rendelkezniük az ilyen beavatkozások gyors és hatékony visszaállítására a veszélyeztetett csoportok és létesítmények, például a kórházak és a tartós ápolási-gondozási létesítmények védelme céljából. A munkavállalók védelme és az üzletmenet folytonosságának biztosítása érdekében további szinergiákat kell kialakítani a munkahelyi egészségvédelmi stratégiákkal¹⁹. Egyértelmű terveket kell kidolgozni az oktatási környezet kezelésére is arra az esetre, ha új variáns jelenik meg, nemcsak a fiatalabb korcsoportok közötti terjedés és a veszélyeztetett csoportokba való továbbterjedés korlátozása céljából, hanem az iskolák bezárásának és annak a gyermekek oktatására és jóllétére gyakorolt hatásának enyhítése érdekében is.

A beltéri szellőzés olyan terület, ahol további erőfeszítésekre van szükség. A SARS-CoV-2 átvitele elsősorban beltéri környezetben történik, különösen akkor, ha a szellőztetés nem elégséges. A tagállamoknak mérlegelniük kell a jó minőségű szűrőkkel²⁰ felszerelt eszközök használatát, különösen az iskolákban, valamint a nagy kockázatú és a munkahelyi környezetben.

A TAGÁLLAMOK ÁLTAL TEENDŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK

- 2022 ősze/tele előtt felülvizsgálják az eddig végrehajtott nem gyógyszeres beavatkozások eredményességét, költséghatékonyágát és társadalmi elfogadhatóságát, és vészhelyzeti terveket készítenek a népegészségügyi intézkedések szükség szerinti újbóli bevezetésére a SARS-CoV-2 új variánsai hatásának korlátozása érdekében.
- A Covid19 és/vagy a szezonális influenza növekvő esetszámának kezelése érdekében javítják vagy fenntartják a nemzeti egészségügyi rendszerek kapacitását, beleértve a kórházi/intenzív ápolási kapacitást, valamint az egyéni védőeszközökkel, oltóanyagokkal és terápiás készítményekkel való megfelelő ellátást.

¹⁸ ECDC, Iránymutatás a SARS-CoV-2 reprezentatív és célzott genomikai nyomon követéséhez, <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/guidance-representative-and-targeted-genomic-sars-cov-2-monitoring>.

¹⁹ Az esetleges jövőbeli egészségügyi válságokra való felkészültség fokozása egyike az Európai Unió 2021–2027-es munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégiai keretében (COM(2021) 323 final) meghatározott három fő átfogó célkitűzésnek.

²⁰ Például a HEPA-szűrővel (nagy hatásfokú részecskeszűrő) vagy hasonló hatékonyságú szűrőkkel és ultraibolya csíraölő besugárzással (UVGI) felszerelt önálló légtisztító berendezések, a fűtő-, szellőztető- és légkondicionáló rendszerek csatornáiban lévő eszközök, vagy a helyiségekben megfelelően magasán elhelyezett eszközök (a plafon közelében felszerelt UVGI berendezések).

- Frissített ajánlásokat tesznek közzé a szájmaszkok konkrét helyzetekben történő használatára vonatkozóan a súlyos Covid19-járványnak kitett veszélyeztetett személyek, például az idősek és az egészségügyi alapbetegségben szenvedők védelme érdekében.
- Megfelelő szellőztetéssel gyors ütemben javítják a beltéri levegő minőségét különösen azokon a helyeken, amelyeket sokan látogatnak, ahol sokan laknak vagy dolgoznak, például az egészségügyi létesítményekben és az iskolákban.
- Megerősítik a népegészségügyi, valamint a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági hatóságok közötti koordinációt, beleértve a jövőbeli egészségügyi válságokra való felkészültségi tervek kidolgozását a nemzeti munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiákban.
- Optimalizálják a fertőzések megelőzését és leküzdését célzó gyakorlatokat, és beruháznak azokba mind az akut ellátást, mind a hosszú távú ellátást biztosító egészségügyi létesítményekben, többek között elegendő és megfelelően képzett emberi erőforrás és anyag, például egyéni védőeszközök rendelkezésre állásának biztosításával.

EU-n belüli és nemzetközi utazási intézkedések

Az uniós digitális Covid-igazolvány sikeresnek bizonyult abban, hogy a polgárok számára EU-szerte elfogadott és megbízható eszközt biztosítson. Megakadályozta a különféle nemzeti igazolványok párhuzamos alkalmazása jellemezte széttagolt rendszer kialakulását. Az uniós digitális Covid-igazolvány rendszere kellően rugalmas ahhoz, hogy szükség esetén hozzáigazítható legyen a lehetséges jövőbeli fejleményekhez és az új tudományos eredményekhez.

Egyes tagállamok a nemzeti jogszabályok alapján nemzeti szinten az uniós digitális Covid-igazolványt is arra használták, hogy megfékezzék a Covid19 terjedését, például azáltal, hogy a kulturális eseményekhez, a tömegközlekedéshez és a munkahelyekhez való hozzáférést ilyen igazolvány meglétéhez kötötték. Emellett 37 nem uniós ország és terület csatlakozott az uniós digitális Covid-igazolvány rendszeréhez, és több további ország jelezte érdeklődését, vagy elindította a csatlakozásra irányuló eljárást, globális standarddá téve azt.

Az uniós digitális Covid-igazolvány rendszere kulcsfontosságúnak bizonyult a gazdasági helyreállítás, valamint a kulturális és társadalmi csereprogramok szempontjából az EU határain túl is.

Az (EU) 2022/107 tanácsi ajánlásban²¹ foglaltak szerint a világjárványra válaszul bevezetett, a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásokat a szükségesség és az arányosság elvével összhangban fel kell oldani, amint azt a járványügyi helyzet lehetővé teszi. Ennek eredményeként számos tagállam már nem írja elő az EU-n belüli utazók számára, hogy bemutassák Covid19-igazolványukat, és egyéb utazási korlátozások sincsenek érvényben. A Bizottság arra ösztönzi a többi tagállamot – különösen azokat, amelyek feloldják a hasonló nemzeti népegészségügyi intézkedéseket –, hogy amennyiben a népegészség szempontjából már nem indokolt, oldják fel az utazási korlátozásokat.

Az uniós digitális Covid-igazolványt eredetileg egy egy évre szóló ideiglenes intézkedésként vezették be. Mivel azonban nem zárható ki, hogy a tagállamok a következő év során szükségesnek tartják annak újbóli bevezetését, a Bizottság javaslatot²² fogadott el az uniós digitális Covid-igazolványról szóló rendelet érvényességének 2023. június 30-ig történő meghosszabbításáról. A

²¹ A Tanács (EU) 2022/107 ajánlása (2022. január 25.) a Covid19-világjárvány idején a biztonságos szabad mozgás megkönnyítésére vonatkozó koordinált megközelítésről és az (EU) 2020/1475 ajánlás felváltásáról (HL L 18., 2022.1.27., 110. o.).

²² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_744.

javaslat célja annak biztosítása, hogy a jól bevált rendszer továbbra is rendelkezésre álljon, amennyiben a járványügyi helyzet szükségessé teszi annak használatát.

Emellett a harmadik országokból az EU-ba irányuló beutazásokkal összefüggésben a Tanács 2020 júniusában összehangolt megközelítést²³ fogadott el, amelyet azóta háromszor módosítottak. A 2022. február 22-én elfogadott utolsó módosítás előírja, hogy a tagállamoknak meg kell szüntetniük az EU-ba irányuló nem alapvető fontosságú utazásokra vonatkozó ideiglenes korlátozást az EU vagy a WHO által jóváhagyott vakcinával oltott és a Covid19-ből az EU-ba való beutazás előtt felépült személyek vonatkozásában. Az uniós digitális Covid-igazolványokat és a harmadik országok által kiállított, az uniós digitális Covid-igazolvánnyal egyenértékűnek tekintett Covid19-igazolványokat a tesztelés és az oltás bizonyításának elsődleges eszközeként, valamint a gyógyultság bizonyításának egyetlen eszközeként kell használni, mivel ezek biztonságosan ellenőrizhetők.

Végezetül – amennyiben szükséges és arányos – tovább kell erősíteni a tagállamok határokon átnyúló utasokkal kapcsolatos kontaktkövetési kapacitásainak megerősítésére irányuló erőfeszítéseket. A digitális utaslokalizáló űrlapok egyszerűsítéséből, az uniós digitális sablon és alkalmazás elterjedésének előmozdításából, valamint az utasok adatainak tagállamok közötti hatékony cseréjének lehetővé tételéből származó eredmények további egyszerűsítésre és javításokra ösztönöznek.

A TAGÁLLAMOK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLTAL TEENDŐ KULCSFONTOSAGÚ INTÉZKEDÉSEK

- Amint azt a járványügyi helyzet lehetővé teszi, és különösen akkor, amikor feloldják a hasonló belföldi intézkedéseket, megszüntetik azt a követelményt, hogy az utazóknak be kell mutatniuk uniós digitális Covid-igazolványukat.
- Biztosítják az uniós digitális Covid-igazolványról szóló rendelet alkalmazásának meghosszabbítására irányuló bizottsági javaslat elfogadását.
- Amint azt a járványügyi helyzet lehetővé teszi, és különösen akkor, amikor feloldják a hasonló belföldi intézkedéseket, megszüntetik az EU-n belüli és az EU-ba irányuló utazásokra vonatkozó korlátozásokat.
- Csatlakoznak az utaslokalizáló űrlap megosztási platformjához, amely nagyban megkönnyíti majd a munkát abban az esetben, ha a határokon át utazók kontaktkövetése ismét prioritássá válik, amennyiben a járványügyi helyzet szükségessé teszi annak használatát. E célból digitális változatokat fogadnak el, lehetőleg az uniós digitális utaslokalizáló űrlap sablonját és alkalmazását.

iv. Covid19 elleni oltóanyagok, terápiás készítmények, valamint klinikai vizsgálatok

Covid19-oltóanyagok:

Fokozatosan elérhetővé válik az oltóanyagok második generációja, amely további és adott esetben hatékonyabb lehetőségeket kínál, többek között szélesebb körű, szilárdabb és tartósabb immunválaszt, vagy jobb védelmet nyújt a fertőzéssel vagy -terjedéssel szemben. A Bizottság a HERA-n és az Európai Gyógyszerügynökségen keresztül, az EU nemzetközi partnereivel, többek között a járványügyi felkészüléssel kapcsolatos újításokkal foglalkozó koalícióval karöltve továbbra is együtt fog működni az oltóanyag-fejlesztőkkel annak érdekében, hogy a második generációs oltóanyagokra vonatkozóan összehangolt megközelítést biztosítsanak a tagállamok igényeinek

²³ Az Európai Unióba irányuló, nem alapvetően szükséges utazások ideiglenes korlátozásáról és az ilyen korlátozás esetleges feloldásáról szóló (EU) 2020/912 tanácsi ajánlás alapján.

megfelelően. Emellett jelenleg számos vakcinafejlesztő dolgozik a Covid19 és a szezonális influenza elleni kombinált vakcinákon. Sikeres fejlesztés esetén az ilyen oltóanyagok hatékony eszköznek bizonyulhatnak a tagállamok számára.

A Bizottság és az EMA foglalkozni a következő generációs és univerzális Covid19-oltóanyagok tekintetében szükséges szabályozási rugalmassággal és egyszerűsítésekkel, a szabályozási keret²⁴ már végrehajtott módosításaira és a meglévő iránymutatásokat tartalmazó dokumentációkra²⁵ építve.

A Covid19-oltóanyagokra vonatkozó uniós stratégia sikere stabil és kiszámítható oltóanyag-kínálatot eredményezett, aminek következtében – az átoltottsági arányok stagnálása miatt – nagy mértékű fel nem használt adag halmozódott fel. Ezért a Bizottság és a tagállamok most szoros együttműködésbe kezdtek a gyártókkal a kínálat és a kereslet lehető legoptimálisabb összehangolása érdekében.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- A következő generációs Covid19-oltóanyagokra vonatkozó stratégia kidolgozása, amely ösztönzi a népegészségügyi szereplők, szakértők és kutatók közötti koordinációt e tekintetben.
- Az oltóanyagok következő generációjának kifejlesztésére irányuló projektek támogatása a Horizont Európa 2022. évi munkaprogramja²⁶ keretében.
- A Covid19-oltóanyagok következő generációja ígéretes jelöltjeinek azonosítása, és minden rendelkezésre álló eszköz mozgósítása fejlesztésük támogatására.
- Az újabb oltóanyag-összetételekkel kapcsolatos kutatás és a világszínvonalú infrastruktúrákba való beruházás előmozdítása.
- Az együttműködés folytatása az oltóanyag-fejlesztőkkel és a nemzetközi partnerekkel a fel nem használt oltóanyag-adagok felhalmozódásának kezelése érdekében.

Covid19 elleni terápiás készítmények

A Covid19 elleni terápiás készítményekre vonatkozó uniós stratégia²⁷ célja a Covid19 elleni biztonságos és hatékony terápiás készítmények széles portfóliójának kiépítése. A stratégia a gyógyszerek teljes életciklusára kiterjed a kutatástól és a fejlesztéstől az ígéretes gyógyszerjelöltek kiválasztásán, a gyors hatósági engedélyezésen, a gyártáson és a bevezetésen át a végső felhasználásig. Eddig nyolc különböző kategóriájú, Covid19 elleni terápiás készítményt engedélyeztek, amelyek a betegség különböző szakaszaiban és súlyosságának függvényében otthon vagy kórházban alkalmazhatók.

A Bizottság támogatja a tagállamokat abban, hogy hozzáférjenek a terápiás készítményekhez, és négy keretszerződést kötött, amelyek számos tagállamban biztosították a terápiás készítmények elérhetőségét.

A Bizottság prioritásként kezeli az új terápiás készítményekkel kapcsolatos munkát is, többek között a SARS-CoV-2-variánsokkal foglalkozó európai szakértői csoport egyik al csoportja, a

²⁴ A Bizottság (EU) 2021/756 felhatalmazáson alapuló rendelete (2021. március 24.) az emberi, illetve állatgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerkészítmények forgalombahozatali engedélyére vonatkozó feltételek módosításainak vizsgálatáról szóló 1234/2008/EK rendelet módosításáról (HL L 162., 2021.5.10., 1–3. o.)

²⁵ https://ec.europa.eu/health/system/files/2021-09/guidance_regulatory_covid19_en_0.pdf

²⁶ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-hlth-2022-disease-06-03-two-stage>.

²⁷ A Bizottság közleménye: A Covid19 elleni terápiás készítményekre vonatkozó uniós stratégia, COM(2021) 355 final/2.

Covid19 elleni terápiás készítményekkel foglalkozó szakértői csoport révén. A tagállamokkal szoros együttműködésben folytatni fogja az ígéretes terápiás készítmények feltérképezésére irányuló munkáját, hogy azonosítsa azokat, amelyek a betegek számára a legtöbb előnnyel járhatnak.

Az új terápiás készítményeknek lehetőleg könnyebben tárolhatónak és beadhatónak kell lenniük. Ez különösen fontos lenne az alacsony jövedelmű országokban való felhasználás szempontjából, és előnyökkel járhatna a Covid19 globális szintű kezelését illetően is. Az új terápiás készítményekkel kapcsolatos munkával párhuzamosan a vírusrezisztencia (pl. monoklonális antitestek vagy antivirális készítmények) felügyeletére is szükség van a megfelelő terápiák kiválasztásához és a rezisztens vírus populáción belüli terjedésének figyelemmel kíséréséhez. A vírusrezisztencia potenciális megjelenésének felügyelete ezért kritikus fontosságú a Covid19-világjárvány idején.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- Együttműködés a tagállamokkal a terápiás készítményekre vonatkozó további közös beszerzések prioritásainak meghatározása és a kialakult nemzeti és uniós eljárásokkal való integráció erősítése érdekében.
- A közös hozzáférési tanácsadó mechanizmus révén további lehetővé tétele az új terápiás vegyületek összehangolt értékelésének a nagyszabású európai adaptív platformvizsgálatokban.
- A Covid19 elleni terápiás készítmények kutatásának és fejlesztésének előmozdítása. A HERA fel fogja tárnai az antivirális készítmények kifejlesztésére irányuló projektek támogatásának lehetőségeit.

Klinikai vizsgálatok

Mivel egyre nagyobb szükség van új oltóanyagok és terápiás készítmények kifejlesztésére, a klinikai vizsgálatok fontosabbak, mint valaha. A nagy nemzetközi klinikai vizsgálatokat tekintik a legjobb módszernek arra, hogy a szabályozási döntések meghozatalához a lehető legrövidebb időn belül megfelelő klinikai bizonyítékokat állítsanak elő. A Covid19-világjárvány bebizonyította, hogy a szétaprózódás elkerülése érdekében gyorsabb és szilárdabb eljárásra van szükség a nemzetközi klinikai vizsgálatok tagállamok általi összehangolt jóváhagyásához az olyan helyzetekben, amikor a kisebb, nemzeti szintű vizsgálatokba azonos erőforrásokat és betegcsoportokat szándékoznak bevonni.

A Covid19-cel kapcsolatos nagyszabású – kontinensünk sajátos népegészségügyi igényeit kielégítő – nemzetközi vizsgálatok lehetővé tétele érdekében két európai klinikai vizsgálati hálózatot hoztak létre a Horizont 2020 keretében: az egyik a terápiás készítményekkel, a másik pedig az oltóanyagokkal foglalkozik. Emellett a közös hozzáférési tanácsadó mechanizmus támogatja az erőforrások hatékony felhasználását a kísérletek között, és megelőzi az erőfeszítések megkettőzését. Az oltóanyag-vizsgálati hálózat magában foglalja az idősek, az általános felnőtt lakosság és a gyermekek körében végzett, a népegészségügyre összpontosító oltóanyag-vizsgálatokat²⁸. Ezenkívül 2022 januárjában az Európai Bizottság, az EMA és a Gyógyszerügynökség vezetői elindították az ACT EU-t, amely összefogja a klinikai kutatásban érdekelt feleket a nagyobb, gyorsabb és jobb klinikai vizsgálatok lehetővé tétele érdekében²⁹.

²⁸ EU-COVAT-1 AGED, EU-COVAT-2 BOOSTAVAC és EU-COVPT-1 CoVacc

²⁹ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-01/medicinal_accelerating-clinical-trials-eu_en.pdf.

Az EU-ban végzett nagyszabású klinikai vizsgálatok gyors jóváhagyása a Covid19 elleni terápiás készítményekre vonatkozó uniós stratégiának is részét képezi, és együttes fellépés³⁰ indult a Covid19 elleni terápiás készítményekre vonatkozó nemzetközi vizsgálatok gyorsított értékelésének és jóváhagyásának végrehajtása érdekében is. Ezen túlmenően az EMA sürgősségi munkacsoportjának hatáskörét kiterjesztették a szponzorok közötti együttműködés támogatására is annak érdekében, hogy népegészségügyi szükséghelyzetekben széles körű platformvizsgálatokat lehessen végezni.

Globális szereplőként az európai szabályozók hozzájárulnak az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek technikai követelményeinek harmonizációjával foglalkozó nemzetközi tanács által kidolgozott, a helyes klinikai gyakorlatra vonatkozó iránymutatás folyamatban lévő felülvizsgálatához, és támogatják a gyógyszeripari szabályozó hatóságok nemzetközi koalícióján belül az egészségügyi vészhelyzetek kezelésére irányuló nagyszabású platformvizsgálatok nemzetközi elfogadhatóságának elősegítésére irányuló munkát³¹.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- Az EU/EGT-országok nemzeti kapacitásának megerősítése abban, hogy válság idején kutatásokat végezzenek és hozzájáruljanak a több országra kiterjedő klinikai vizsgálatokhoz; elsőbbséget kell biztosítani a több államot érintő európai vizsgálatok időben történő végrehajtásának.
- A klinikai vizsgálatokról szóló rendelet teljes körű és időben történő végrehajtásának nyomon követése a fő teljesítménymutatók kidolgozásával és rendszeres közzétételével.
- A klinikai vizsgálatokról szóló rendelet szerinti, uniós finanszírozású, a Covid19 elleni terápiás készítményekkel foglalkozó platformvizsgálatok összehangolt és harmonizált lefolytatásának és szabályozási felügyeletének támogatása.
- Az ACT-EU kezdeményezés végrehajtása, amely megerősíti azokat a klinikai vizsgálatokat, amelyek bizonyítékot szolgáltatnak a döntéshozatalhoz, többek között a népegészségügyi válságok és a világjárványok kezelésére szolgáló oltóanyagokkal és terápiás készítményekkel kapcsolatban.
- „Az EU az egészségügyért” együttes fellépés végrehajtása a Covid19 elleni terápiás készítményekkel foglalkozó vizsgálatok gyorsított jóváhagyása érdekében, valamint harmonizált eljárás kidolgozása a klinikai vizsgálati kérelmek tagállamok közötti gyorsított és koordinált értékelésére jövőbeli vészhelyzetek esetére.

v. *Reziliens ellátási láncok a világjárvány során*

Míg az oltóanyag-előállítási kapacitás jelenleg kielégíti a keresletet, továbbra is éberségre van szükség az ellátási lánc szűk keresztmetszetei miatt, nemcsak az oltóanyagok, hanem más egészségügyi ellenintézkedések és azok inputanyagai tekintetében is. Folytatódik az együttműködés a globális partnerekkel, például a Covid-19 elleni készítmények gyártásával és ellátási láncával foglalkozó közös EU-USA munkacsoporton keresztül.

Ezen túlmenően annak érdekében, hogy az EU-ban újonnan létrehozott termelési kapacitás egy részét a jövőbeli egészségügyi vészhelyzetekre is fenntartsa, a Bizottság a mai napon bejelentette, hogy elindítja az EU FAB-ot, az azonnal mozgósítható vakcinagyártási kapacitás hálózatát³². A

³⁰ Nyitólülés, 2022. február 3.: https://ec.europa.eu/health/events/joint-action-support-coordinated-and-expedited-assessment-clinical-trials-covid-19-therapeutics_en.

³¹ [https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099\(22\)00061-5/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(22)00061-5/fulltext).

³² Lásd a 2021. szeptember 17-én közzétett előzetes tájékoztatót: <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:467537-2021:TEXT:EN:HTML&src=0>.

Bizottság közbeszerzési eljárást indít annak biztosítása érdekében, hogy a különböző oltóanyag típusok elegendő és kellően rugalmas gyártási kapacitása működőképes maradjon, és válság idején azonnal aktiválható legyen.

Az egészségügyi ágazat ökoszisztémáján túl további éberségre van szükség a világjárvány következő szakaszainak más ágazati ökoszisztémák ellátási kihívásaira gyakorolt hatásával kapcsolatban is, például a helyi korlátozások vagy a logisztikai ágazatot érintő munkaerőhiány hatása miatt. Továbbra is fontos az ágazati ökoszisztémák érdekelt feleivel való szoros együttműködés.

A Covid19-világjárvány az egységes piac előtt álló szélesebb körű kihívásokra is rávilágított az előre nem látható keresleti vagy kínálati sokkok bekövetkezésekor. A fokozott információmegosztás és a jobb kommunikációs csatornák hozzájárulhattak volna a veszélyhelyzet-reagálás jobb irányításához egyes stratégiai jelentőségű ágazatokban. Ezeket a szempontokat többek között az egységes piaci szükséghelyzeti eszközre vonatkozó, küszöbön álló bizottsági javaslat hatásvizsgálata fogja tovább vizsgálni.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- Folyamatos ágazati tájékoztatás arról, hogy a pandémiás intézkedések milyen hatást gyakorolnak világszerte a kritikus fontosságú nyersanyagok elérhetőségére.
- Az EU FAB elindítása, amely az oltóanyagok gyártására szolgáló, azonnal mozgósítható, egyetlen és/vagy több technológiát alkalmazó gyártási létesítmények hálózata.
- A kritikus egészségügyi ellenintézkedések és az azokhoz szükséges inputanyagok ellátási láncának nyomon követése, különösen a globális partnerekkel együttműködésben, többek között a Covid-19 elleni készítmények gyártásával és ellátási láncával foglalkozó közös EU-USA munkacsoporton keresztül.

vi. A félretájékoztatás és a dezinformáció kezelése

A világjárványt külföldi szereplők arra használták ki, hogy saját előnyükre fordítsák és felerősítsék a polgárok bizonytalanságait, félelmeit és valódi aggodalmait. Az efféle információmanipuláció és beavatkozás, beleértve a dezinformációt is, veszélyeztette a világjárványra való hatékony reagálást, és aláásta a Covid19-világjárványt kezelő intézményekbe vetett közbizalmat. A Bizottság és a főképviselet több mint két éve támogatja a tagállamokat a megbízható tartalmak előmozdításában, az információs hiányosságok azonosításában és kezelésében, az információmanipulációval és a beavatkozással kapcsolatos tevékenységek, valamint az állami és nem állami szereplők arra irányuló kísérletei elleni küzdelemben, hogy kihasználják a válságot és kockára tegyék a polgárok életét.

A hamis és/vagy megtévesztő információk nem szándékos tömeges terjedésére válaszul az EU és a tagállamok fokozták kommunikációs erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy időszerű és tényszerű tájékoztatást nyújtsanak a világjárványról és a meghozott intézkedésekről. Az EU fokozta együttműködését mind az uniós intézményeken belül, mind pedig elsősorban az uniós tagállamokkal, a civil társadalom és az ipar érdekelt feleivel a riasztási rendszeren (RAS) keresztül annak érdekében, hogy megosszák egymással az arra vonatkozó információkat, elemzéseket és bevált gyakorlatokat, hogy miként lehet stratégiai módon kommunikálni és növelni a világjárványokkal kapcsolatos információmanipulációval szembeni rezilienciát, valamint együttműködni az uniós gyakorlati kódex keretében. Az Európai Unió közös közleményt³³ is

³³ Közös közlemény: A Covid19-cel kapcsolatos dezinformáció kezelése – lássuk a valós tényeket, JOIN(2020) 8 final.

közzétett a Covid19-cel kapcsolatos dezinformációról. A világméretű járvánnyal kapcsolatos információmanipuláció és beavatkozás globális léptéke és hatása miatt az EU a nemzetközi partnerekkel, különösen a G7-ek gyorsreagálási mechanizmusával is szorosan együttműködött annak érdekében, hogy megossza az ilyen tevékenységekkel kapcsolatos ismereteket, és eszmecserét folytasson a reagálási lehetőségekről.

A TAGÁLLAMOK ÁLTAL TEENDŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK

- Az információk folyamatos, koherens és ismételt közzétételének biztosítása a Covid19-cel kapcsolatos félretájékoztatás és dezinformáció visszaszorítása érdekében, különösen az információs környezet és a trendek nyomon követésével a megfelelő reagálás és egymással való megosztás érdekében.
- Egyértelmű üzenetek megfogalmazása a kiegyensúlyozott közösségi kockázatsökkentő intézkedésekről, a vakcinázás szükségességéről és az intézkedések lehetséges újbóli bevezetéséről a rendelkezésre álló legjobb tudományos ismeretek alapján.
- Konkrét intézkedések megtétele a közösséggel való kapcsolattartás érdekében, hogy jobban megértsék az emberek aggályait és a kockázatterzékelését. A viselkedéstudományi tanulmányokból származó ismeretek figyelembevétele, különösen a Covid19 és az influenza elleni oltóanyagok elfogadásának megértése érdekében, hogy optimalizálni lehessen az átoltottságot.
- Kommunikációs stratégiák kidolgozása az új vagy módosított oltóanyagokat tartalmazó Covid19-oltóanyagok további adagjainak esetlegesen felmerülő szükségleteire vonatkozóan.
- A világméretű járvánnyal kapcsolódó külföldi információmanipulációval és beavatkozásával kapcsolatos elemzések és értékelések folyamatos megosztása az uniós riasztási rendszeren keresztül.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- A Bizottság és a főképvisele továbbra is a Covid19-cel kapcsolatos dezinformációról szóló közös közleményben és az európai demokráciáról szóló cselekvési tervben³⁴ felsorolt intézkedésekre fog építeni annak érdekében, hogy hosszabb távon növelje a félretájékoztatással és a dezinformációval szembeni ellenálló képességet. Ez magában foglalja a koronavírussal kapcsolatos kommunikációs anyagok uniós intézmények és tagállamok közötti cseréjének megkönnyítését³⁵, valamint a népegészségügyi veszélyek nyomon követését, elemzését és az azokra való gyors reagálást.
- A dezinformáció visszaszorítását célzó, megerősített gyakorlati kódex³⁶ révén a Bizottság fokozni fogja az online platformokkal folytatott együttműködést, és támogatni fogja az európai tényellenőrzőket.
- A Bizottság támogatja azokat a kutatásokat, amelyek célja annak megértése, hogy a félretájékoztatás és az információmanipuláció milyen hatással lehet az átoltottsági arányra. Meg fogja vizsgálni, hogy szükség van-e további kutatásra.

³⁴ A Bizottság közleménye az Európai Demokráciára vonatkozó cselekvési tervről, COM/2020/790 final.

³⁵ A dezinformáció elleni belső hálózaton és a sürgősségi riasztási rendszeren (RAS) keresztül.

³⁶ A Bizottság közleménye: Az Európai Bizottság iránymutatása a dezinformáció visszaszorítását célzó gyakorlati kódex megerősítéséről, COM/2021/262 final.

vii. Globális dimenzió: szolidaritás és irányítás

Az EU, valamint tagállamai és pénzügyi intézményei az „Európa együtt” kezdeményezés keretében egyesítették erőforrásaikat és szakértelmüket a Covid19 elleni globális válaszingyázások irányítása érdekében.

Az EU a Covid19 elleni oltóanyagok legnagyobb exportőreként élen járt a globális szolidaritásban: 2022 márciusáig – már a világjárvány legelejétől kezdődően – több mint 2,1 milliárd kész adagot exportált 166 országba, ami teljes gyártásának mintegy kétharmadát jelenti. Az exportengedélyezési mechanizmus, amelyet időközben egy nyomkövetési mechanizmus váltott fel, biztosította az oltóanyagexport átláthatóságát, valamint azt, hogy a gyártók eleget tegyenek az EU-val aláírt beszerzési megállapodásokban foglalt kötelezettségeiknek, melyek szerint az oltóanyagokat nemzetközi szinten elérhetővé teszik a világjárvány felszámolása érdekében.

Az „Európa együtt” közel 6 milliárd eurót különített el az ACT akcelerátor – ezen belül több mint 4 milliárd eurót a COVAX, azaz az oltóanyag-pillér – számára vissza nem térítendő támogatások és kölcsönök formájában, hogy oltóanyagot vásárolhassanak az alacsony és a közepes jövedelmű országok számára. A COVAX humanitárius puffere, amelynek célja, hogy lehetővé tegye az oltást instabil helyzetekben és nehezen elérhető területeken, eddig 10 millió euró támogatásban részesült. Az EU legalább 700 millió adag Covid19-oltóanyagot ajánlott fel adományozásra partnerországoknak, amelyből már több mint 474 milliót osztottak szét. Emellett a Covid19 elleni terápiás készítményekre vonatkozó stratégiáját a Covid19-betegek javára globálisan méretezhetővé tette. Általánosabban fogalmazva, az „Európa együtt” több mint 46 milliárd eurót mozgósított a partnerországok támogatására a világjárvány egészségügyi és társadalmi-gazdasági hatásainak kezelése érdekében.

A rendelkezésre álló nagy mennyiségű oltóanyag miatt a kihívás többé nem a nagy számú oltóanyag biztosítása, hanem az átoltottság fokozása és az országok segítése abban, hogy megbirkózzanak sajátos kihívásaikkal. Az „Európa együtt” eddig 1 milliárd eurót³⁷ mozgósított erre a célra. Az Afrikai Unió és az Európai Unió 2022. februári csúcstalálkozásán (AU-EU csúcstalálkozó) bemutatott oltóanyag-támogatási csomag az ellátásra, a segédanyagokra és a szállítási támogatásra terjed ki. A mechanizmus az országok sajátos és változó igényeinek megfelelően kerül majd kiigazításra. Az EU az országok hatékony oltóanyag-felhasználási és -beadási kapacitásának megerősítésére irányuló nemzetközi erőfeszítések fokozott összehangolására szólít fel, például a globális cselekvési terv és az abban foglalt intézkedések révén.

Ezzel párhuzamosan az EU nyomon követi az afrikai partnerekkel közösen tartott AU-EU csúcstalálkozó következtetéseit, ideértve az oltóanyagok, gyógyszerek és egészségügyi technológiák afrikai gyártásának fellendítését célzó „Európa együtt”-kezdeményezések (MAV+) végrehajtását, valamint az egészségügyi rendszerek és szabályozási keretek további megerősítését. A Bizottság tovább fogja erősíteni az Afrikai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtal és az Afrikai Gyógyszerügynökséggel folytatott együttműködést, különös tekintettel az afrikai egészségügyi rendszerek rezilienciájának további növelésére és a regionális együttműködés előmozdítására a világ más régióiban is.

A nyugat-balkáni országokban és a keleti partnerség országaiban folytatódni fog a munka annak érdekében, hogy megerősítsék az egészségügyi rendszerek kapacitását a Covid19 és más fertőző betegségek helyi kitöréseinek kezelésére.

---

³⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/fs_22_870.

A Covid19-világjárvány kapcsán szerzett tapasztalatok rávilágítottak arra, hogy meg kell reformálni a globális egészségügyi struktúrát, és hogy a nemzetközi közösségnek kollektíven, hatékonyan és azonnal kell reagálnia a jövőbeli világjárványokra. Az EU törekvésének köszönhetően a világjárványok megelőzésére, az azokra való felkészültségre és reagálásra vonatkozó új, jogilag kötelező erejű nemzetközi eszközről³⁸ szóló tárgyalások kezdődtek. Egy ilyen eszköz várhatóan gyökeresen megváltoztatja a globális egészségügyi keretet azáltal, hogy kezeli a Covid19-világjárvány kapcsán feltárt hiányosságokat.

Ezzel együtt biztosítani kell a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályoknak való jobb megfelelést és azok végrehajtását, valamint meg kell erősíteni a WHO-t, többek között a megbízatásának teljesítéséhez szükséges fenntartható és megfelelő finanszírozás révén.

A globális egészségügyi helyzet javításában folyamatosan betöltött vezető szerepe nyomán az EU többoldalú erőfeszítéseket fog tenni. Az Egyesült Államok által május 12-ére összehívott Covid19-csúcstalálkozó alkalmat kínál majd a globális együttműködés fokozására. Ezenkívül a 2021. májusi Globális Egészségügyi Csúcstalálkozóra építve a Bizottság a következő hónapokban összehívja a civil társadalmi szervezetekkel közösen megrendezendő első globális egészségpolitikai fórumot.

Ezen túlmenően az EU a WTO-n keresztül arra törekszik, hogy megerősítse az alapvető áruk globális kereskedelmének rezilienciáját, ösztönözve kereskedelmi partnereit arra, hogy válság idején vállaljanak kötelezettséget arra, hogy nem vezetnek be alapvető árukat érintő exportkorlátozásokat, biztosítják a kereskedelmi intézkedések nagyobb átláthatóságát, valamint megkönnyítik a kereskedelmet. Az EU aktívan dolgozik azon is, hogy a WTO 12. miniszteri konferenciáján megállapodás szülessen a szellemi tulajdon szerepéről az átfogó kereskedelmi és egészségügyi megközelítés részeként.

UNIÓS KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

- Az EU a nemzetközi partnerekkel együttműködve továbbra is vezető szerepet fog betölteni a Covid19-járványra adott globális válaszingyintézkedésekben, és a változó körülményekhez igazítja erőfeszítéseit – nevezetesen azáltal, hogy további átfogó oltóanyag-támogatási csomagot biztosít Afrikának, amely az ellátáson, a segédanyagokon és a szállítás támogatásán alapul.
- Az „Európa együtt” továbbra is támogatni fogja a megfelelő egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést a népesség minden rétege számára, valamint a partnerországok egészségügyi rendszereinek megerősítését valamennyi régióban a betegségek felderítése, kezelése és megelőzése, valamint a jelenlegi és jövőbeli járványokra és világjárványokra való reagálás érdekében, különösen a helyi gyógyszergyártás megerősítése és az „Egy az egészség” koncepció révén. Az EU több mint 1 milliárd eurót fog fordítani az egészségügyi rendszerek megerősítésére, és legalább 1 milliárd eurót az egészségügyi termékek helyi gyártásának támogatására Afrikában.
- Az EU továbbra is támogatni fogja a Nyugat-Balkánt, a keleti partnerség országait és az afrikai országokat egészségügyi rendszereik megerősítésében, ideértve a célzott szolgáltatásnyújtást, az alap- és a másodlagos ellátást, az egészségügyi munkaerőt és az egészségügyi információs rendszereket, valamint az alapvető szolgáltatások sokkhatásokat kivédő alapvető csomagját, amely lehetővé teszi a járványkitörések korai előrejelzését és az antimikrobiális rezisztencia megelőzését.
- Az EU továbbra is arra fogja ösztönözni a nyugat-balkáni országokat, hogy vegyenek részt „az EU az egészségügyért” program tevékenységeiben, írják alá az EU közös közbeszerzési

³⁸ <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/op-ed---covid-19-shows-why-united-action-is-needed-for-more-robust-international-health-architecture>.

megállapodását (amelyet várhatóan a keleti partnerséghez tartozó mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség országai³⁹ számára is meg fognak nyitni), és lehetőséget biztosít számukra arra, hogy Ukrajna (és a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség más országai) mellett megfigyelőként részt vehessenek az Egészségügyi Biztonsági Bizottságban.

- Az EU a globális egészségügyi stratégiák, a globális egészségügyi architektúra és a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok javítása révén támogatni és ösztönözni fogja a jelenlegi világméretű járvány tanulságainak levonására irányuló többoldalú erőfeszítéseket.
- Az EU a Kereskedelmi Világszervezet 12. miniszteri konferenciájára készülve együtt fog működni kereskedelmi partnereivel annak biztosítása érdekében, hogy a szükséges anyagok a nyitott ellátási láncokon és kereskedelemén keresztül folyamatosan rendelkezésre álljanak, valamint hogy aktívan támogassa a WTO-n belül a világméretű járványra való reagálással – többek között a szellemi tulajdon szempontjaival – kapcsolatos munkát.

4. KÖZÉP- ÉS HOSSZÚ TÁVON MEGHOZANDÓ INTÉZKEDÉSEK

A Covid19 hosszú távú kihívásokat teremtett, amelyeket az EU-nak kezelnie kell ahhoz, hogy felkészültebb legyen a fertőző betegségek jelentette egészségügyi veszélyek fenntartható kezelésére. Az előző fejezetben felvázolt rövidebb távú intézkedésekre építve az „Egy az egészség” koncepció révén lehetőség nyílik a világméretű járványokra való felkészültség további javítására, valamint a reagálás tagállamok közötti és globális szintű koordinációjának megerősítésére.

A Bizottság emellett továbbra is támogatni fogja az uniós polgári védelmi mechanizmus keretében hozott további felkészültségi intézkedéseket, bővítve a rescEU orvostechonikai eszközökből álló stratégiai tartalékkészletét.

Az eredményesebb talpra állás érdekében fontos biztosítani a Covid19 utáni helyreállítási intézkedések és a hosszú távú éghajlat-politikai, környezetvédelmi és társadalmi célok összehangolását.

A jövőre nézve az ECDC elemzést készített a hosszú távú minőségi forgatókönyvekről, amelyek a lehetséges eredmények széles skáláját mutatják be, az alábbiak szerint. 2022. április közepén a vírus közelmúltban Európában megfigyelt ismételt megjelenése lassulni látszott. Ez, párosulva azzal, hogy az idősebb népesség körében a közelmúltban megfigyelt állandósult terjedés nem feltétlenül jelenti a súlyos betegségek olyan jelentős arányát, mint korábban, olyan jelenlegi helyzetet eredményez, amely a „csökkent fenyegetettség” és a „rendszeres újrafertőződés” forgatókönyvek között helyezkedik el. Meg kell majd vizsgálni, hogy hosszú távon melyik forgatókönyv érvényesül.

Öt lehetséges szakasz: Hosszú távú forgatókönyvek a Covid19-világméretű járvány alakulására

Csökkent fenyegetettség	Rendszeres újrafertőződés	Alig kezelhető telek	Kezelhetetlen telek	Egy új világméretű járvány
<ul style="list-style-type: none"> • A Covid19-cel kapcsolatos kórházi kezelések és halálozások száma jelentősen csökkent és továbbra is alacsony. • A Covid19 rutinszerűen kezelhetőnek tekinthető az EU-ban/EGT-ben. 	<ul style="list-style-type: none"> • Továbbra is új immunkerülő variánsok jelennek meg, amelyek gyakori újrafertőzódéseket okoznak. • Bár a Covid19 okozta halálozás továbbra is viszonylag alacsony, nyilvánvaló a 	<ul style="list-style-type: none"> • A vírus felülmúlja a védőoltásokat és immunrendszerünk fertőzéssel szembeni és továbbterjedés elleni védelmét. • A SARS-CoV-2-variánsok súlyosabb formában, csökkenő immunitás mellett jelennek meg. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az immunitás csökkenése és a vírusok alakulása elegendő ahhoz, hogy a teljes népesség körében rendszeresen olyan magas legyen a kórházi ápolási arány, hogy az meghaladja az egészségügyi 	<ul style="list-style-type: none"> • E forgatókönyv szerint állandósul az új pandémiás törzsek megjelenésének veszélye. • Visszatérés a „görbe ellaposítása” megközelítésekhez, hogy időt nyerjünk egy felülvizsgált oltóanyag

³⁹ A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek három olyan szabadkereskedelmi térség, amely az Európai Unió és Grúzia, Moldova, illetve Ukrajna között jött létre.

	<p>csökkent immunitás, és a veszélyeztetett csoportokban nem elhanyagolható a kórházi ápolási és a halálozási arány.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság további oltások felvételére való hajlandóságának csökkenése szintén hozzájárul az egészségügyi rendszerek jelentős téli terheléséhez. 	<p>rendszer kapacitásait.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ilyen körülmények szigorúbb közösségi kockázatcsökkentő intézkedéseket tennének szükségessé a népesség szintjén, de ezek rendkívül népszerűtlenek és rosszul tartják be őket, ezért a kötelező intézkedéseket gyakorlatilag megszüntették. • Általános oltási fáradtság. 	<p>bevezetésére.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szigorú korlátozások (újbbóli) bevezetése a világjárványba már belefáradt népesség körében gondos értékelést igényelne.
--	--	--	--	--

A világjárvány szélesebb körű egészségügyi hatásainak kezelése, beleértve a „hosszú Covidot”

A Covid19-világjárvány összetett, közvetlen és közvetett egészségügyi hatásait jelenleg még csak részben értjük. Az ilyen egészségügyi hatások teljes körű megértéséhez az elkövetkező években további adatgyűjtésre és -elemzésre lesz szükség. Ezenkívül meg kell érteni a Covid19 utáni betegségben, az ún. „hosszú Covidban” szenvedőkkel kapcsolatos népegészségügyi, gazdasági és társadalmi kérdések horderejét.

Fontos lesz, hogy jobban összpontosítsunk az egészségügyi rendszer rezilienciájának alkalmazkodóképességére a pénzügyi és humán erőforrások, valamint az egészségügyi ellátáshoz szükséges eszközök, cikkek biztosítása terén. Emellett annak érdekében, hogy jobban meg lehessen tervezni az egészségügyi ellátást, jobban meg kell értenünk a világjárvány során megfigyelt szokatlan arányú mortalitást és megbetegedéseket, amihez figyelembe kell venni a nem Covid-ellátás terén tapasztalható elmaradásokat is. Hasonlóképpen, minden szinten több erőfeszítést kell tenni azon körülmények – például az elhízás és a cukorbetegség – kezelésére, amelyek bizonyítottan növelik a Covid19 súlyos következményeinek a kockázatát.

Ezzel párhuzamosan nőtt a világjárvány mentális egészségre nehezedő terhe, amit a legtöbb európai országban a bejelentett szorongásos és depressziós zavarok számának jelentős növekedése is tükröz. A rendelkezésre álló adatok arra engednek következtetni, hogy a Covid19-világjárványnak az emberek mentális egészségére gyakorolt hatása különösen a gyermekek⁴⁰ és a fiatalok, a nők és a veszélyeztetett csoportok, például az idősek, valamint az alapbetegségekkel vagy fogyatékossággal élő személyek körében volt érezhető⁴¹.

A Bizottság 2022 februárjában pályázati felhívást tett közzé a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok mentális egészségének támogatását célzó projektekre⁴² vonatkozóan, egyenként 4 millió euró összegű költségvetéssel, melyek hozzájárulnak az ifjúság európai évéhez is. Május 4-én a 2021. évi Európai Unió Egészségügyi Díj azokat a közösségi alapú kezdeményezéseket jutalmazza majd, amelyek enyhítik a Covid19 mentális egészségre gyakorolt hatását. Legfeljebb 750 000 euró áll rendelkezésre két olyan gyakorlat bevezetésének elősegítésére, amely a Covid19 kapcsán keletkező mentális egészségügyi kihívásokat hivatott kezelni.

⁴⁰ Az UNICEF 2021. évi, „A világ gyermekeinek helyzete” című jelentése a mentális egészséggel foglalkozott. Arra figyelmeztetett, hogy a gyermekek és a fiatalok hosszú évekig érezhetik a világjárvány mentális egészségükre gyakorolt negatív hatását: <https://www.unicef.org/media/108121/file/SOWC-2021-Europe-regional-brief.pdf>.

⁴¹ WHO, 2022, Mentális egészség és Covid19: korai bizonyíték a világjárvány hatására: tudományos összefoglaló, 2022. március 2. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/352189>.

⁴² EU4H-2022-PJ-03: DP-g-22-07.01/03 pályázati felhívás a mentális egészség előmozdítására.

Az egészségügy digitalizációjának felgyorsítása

A Covid19-világjárvány egyértelműen megmutatta a digitális szolgáltatások fontosságát, és jelentősen felgyorsította a digitális eszközök elterjedését, többek között a népegészségügy és az egészségügyi szolgáltatások terén⁴³. A digitalizált rendszerek Európán belüli és kívüli interoperábilissá tétele szintén fontos szerepet fog játszani a régióközi és a globális járványügyi felügyelet és reagálás összekapcsolásában, valamint hatékonyságuk növelésében. Az európai egészségügyi adatterről szóló, küszöbön álló bizottsági jogalkotási javaslat célja az egészségügyi adatokban rejlő óriási potenciál kiaknázása, valamint a betegek érdekében az egészségügyi rendszerek rezilienciájának és az egészségügyi veszélyekre való gyors reagálási képességének növelése.

5. KÖVETKEZTETÉS

A Covid19-világjárvány számos széles körű hatást gyakorolt a népegészségügyre, egészségügyi rendszereinkre, gazdaságainkra és egész életmódunkra. A világjárvány következő szakaszához való közeledés fordulópontnak bizonyulhat.

A közösségi kockázatcsökkentő intézkedések enyhítése nagy segítséget nyújt különösen a polgárok és az egészségügyi rendszerek számára, de a világjárvány pusztító hatásaiból felépülő gazdasági szereplők számára is. A folyamatos erőfeszítések azonban elengedhetetlenek. A világjárvány még nem ért véget, és további hullámok várhatók. A hatékony felkészültséget és reagálást egy megszakítatlan folyamatnak kell tekinteni, amelyet a szakpolitikák, tervek és eljárások levont tanulságokon alapuló, folyamatban lévő értékelésének kell kísérnie annak érdekében, hogy az a lehető leghatékonyabb legyen.

Többet tehetünk és kell is tennünk, hogy jobban építsünk és reagáljunk ezekre a tanulságokra annak érdekében, hogy ezáltal javítsuk népegészségügyi felkészültségünket és hatékonyabban tudjunk reagálni a jövőbeli világjárványokra és egészségügyi válságokra. A siker érdekében közösen kell kezelnünk a népegészségügyi és egészségügyi rendszereink hiányosságait, és gondoskodnunk kell arról, hogy azok kellően reziliensek legyenek a jövőbeli egészségügyi veszélyekkel szemben, elismerve ugyanakkor az „Egy az egészség” koncepció és az ágazatok közötti koordináció fontosságát abban, hogy az EU felkészültebbé váljon a vészhelyzetekre. Ha most befektetünk ezeken a területeken, akkor a jövőbe is beruházunk, mivel a jövőbeli járványok vagy világjárványok hatását vissza tudjuk szorítani.

A védőoltások, a természetes immunitás és az összehangolt uniós megközelítés lehetőséget kínál számunkra arra, hogy Európát jobban felkészítsük a különböző forgatókönyvekre. Az európai egészségügyi unióra vonatkozó valamennyi javaslat gyors elfogadása tovább fogja erősíteni az EU képességét az egészségügyi válságok megelőzésére, valamint az azokra való felkészülésre és reagálásra. Ez az éberség megnyithatja az utat az európai és globális szintű egészségbiztonság megerősítése felé. Ragadjuk meg ezt a lehetőséget, és cselekedjünk, amíg még megtehetjük.

---

⁴³ Ilyenek például az elektronikus egészségügyi dokumentációk, a távegészségügy, az elektronikus vények és a digitális egészségügyi alkalmazások. Emellett digitális platformokat és alkalmazásokat használtak a Covid19 nyomon követésére és járványügyi felügyeletére, a kontaktkövetésre, az oltási programokra, valamint a Covid19-igazolvány kiállítására és ellenőrzésére.